

Mõtteid Arenduskoja Kogukondade arenguprogrammist

Kokkuvõtte koostas Eha Paas

Kogukonnad sünnivad paikades siis, kui inimesed otsustavad, et nende kodukoht ja ühine elu on väärt hoidmist. Aga sellest hetkest, kui „oleks tore midagi teha“ muutub päris tegudeks, algab järgmine samm – teadlik tegutsemine. Just sellest rääkisid ja seda harjutasid kogukonnad ühisel õppepäeval jaanuaris Jänedal. Kohtumise fookuses oli tegevuskava koostamine, mida aitas meil läbi mõtestada kogukonnatöö praktik ja koolitaja Mai Timmi.

Kogukond ei ole nimisõna, vaid tegusõna [\(Ressursipõhise kogukonna arendamise põhimõtted ja rakendamine 2025\)](#)

Üks mõte kõlas korduvalt: kogukond ei ole lihtsalt koht või nimekiri inimestest. Kogukond on see, mida me koos teeme. Talgud, ühised peod, laste töötod, külavanema valimine, turvalisuse parandamine, noorte kaasamine – need on kõik teod, mille kaudu kogukond päriselt olemas on.

Samas on lihtne jääda lootma ainult heale tahtele. Kui ideid on palju, aga suunda pole, väsivad eestvedajad ja teised ei saa aru, kuhu liigutakse. Siin tuleb mängu tegevuskava.

Miks tegevuskava aitab?

Tegevuskava ei pea olema paks dokument sahtlis. Parimal juhul on see kokkulepe inimeste vahel:

mis on meie jaoks praegu oluline, mida me päriselt teha jaksame ja kes mida veab. See aitab valida fookust. Kõike ei pea korraga tegema. Väike ja tehtud samm on parem kui suur ja tegemata plaan.

Mitmed kogukonnad avastasid, et tegevuskava on ka hea viis uusi inimesi kaasata. Näiteks kriisikava koostamine ei ole ainult turvalisuse teema – see on võimalus naabreid tundma õppida ja sidet luua.

Oluline pole ainult „mida“, vaid ka „kuidas“ ja „kellega“

Kohtumisel tuli hästi välja, et tegevused üksi ei loo kogukonda. Väga palju loeb see, kuidas asju tehakse.

- ☞ Kas inimesed tunnevad, et neid kuulatakse?
- ☞ Kas erinevad grupid – noored, eakad, suvitajad, eri rahvused – on päriselt oodatud?
- ☞ Kas tehakse koos või kellegi eest?

Näiteks mõnes külas otsustati teadlikult tuua kokku põliselanikud ja suvitajad, teises lõimida eri rahvuste kombeid ühiste pidude kaudu. Kusagil keskenduti lastele, sest just sealt kasvab tulevane kogukond. Mõni kogukond mõtles hoopis turvalisusele või liikumisvõimalustele.

Ühist oli üks: otsiti seda, mis ühendab, mitte seda, mis lahutab.

Väikesed sammud loovad suure muutuse

Keegi ei pea alustama nullist. Igas kogukonnas on juba olemas tugevused – traditsioonid, lood, inimesed, oskused. Tegevuskava aitab need nähtavaks teha ja teadlikult kasutada. Mõni seab sihiks kuue kuu sündmuste plaani. Mõni viib läbi kogukonna küsitluse. Mõni unistab kergliiklusteest, mis ühendab mitut küla. Mõni tahab lihtsalt hoida seda head, mis juba loodud. Kõik need on õiged eesmärgid, kui need on kogukonna enda omad.

Kogukondade ootused omavalitsusele

Ühises arutelus said kirja osalevate kogukondade ootused omavalitsusele. Selgus, et selleks ei ole ainult raha, vaid tegelikult soovitakse leida viise, kuidas olla omavahel partnered ja pidada dialoogi. Ei piisa lihtsalt info jagamisest vaid vaja on üksteise kuulamine, teineteisega arvestamine ja koos tegutsemine. Oodatakse ka toetust turvalisuse ja taristu teemadel (liiklus, kergliiklusteed, ohutus, kogukonna kohtumispaidad- kogukonnamajad). Omavalitsused saavad kogukondi aidata ka info levitamisel ja nähtavuse suurendamisel.

Julgus alustada

Võib-olla kõige inspireerivam sõnum on see: vastuseid ei pea kohe teadma. Mõni kogukond ütles ausalt – me alles otsime, kuidas noori kaasata. Ja see ongi okei. Oluline on, et küsimus on laual ja sellega tegeletakse. Hea tegevuskava ei tee kogukonda tugevaks üleöö. Aga see aitab liikuda ühes suunas, hoida eestvedajaid ja tuua juurde uusi tegijaid.

Kui sinu kogukonnas on mõte, et „midagi võiks teha“, siis võib-olla ongi see õige hetk maha istuda ja küsida:

- ☞ mis on meie jaoks päriselt tähtis?
- ☞ mis on üks väike samm, mille saame koos ära teha?

Sealt algabki päris kogukond.

Kokkuvõtte eesmärkidest ja tegevustest, mis osalevad kogukonnad endale õppepäevade lõpuks seadsid

Linnape

- Eesmärk: hoida tugevat kogukonnatunnet.
- Tegevus: kriisikava koostamine (samal ajal uute inimeste kaasamine).

Suurpea

- Eesmärk: sidus ja turvaline mitmekesine kogukond.
- Tegevused: mitmekeelsed teated, ühised traditsioonid, 6. kuu sündmuste kava, tulevikus viidamajandus ja matkarajad.

Eisma

- Eesmärk: turvaline kogukond.
- Tegevused: ohukohtade kaardistamine, veeohutuse stend, esmaabikoolitused, liiklusohutus.

Kadrina

- Eesmärk: stabiilsus ja olemasoleva hoidmine.
- Tegevus: kogukondade vahelise ühisosa hoidmine.

Hara

- Eesmärk: kogukonna ootuste parem mõistmine.
- Tegevus: kogukonna küsitlus ja sünnipäevasündmus 2026.

Jäneda

- Eesmärk: noorte ja uute elanike kaasamine.
- Tegevus: lahenduste otsimine, kuidas neid rohkem kaasata.

Patika

- Eesmärk: hea elukeskkond ja ühtsus.
- Tegevused: regulaarsed sündmused, pikaajaline siht kergliiklustee loomiseks.

Loksa Pärlid

- Eesmärk: laste ja perede kaudu kogukonna tugevdamine.
- Tegevused: igakuised töötoad ja ühissündmused, lõimumine ühistegevuse kaudu.

Lahemaa Turismiühing

- Eesmärk: tugevam turismivõrgustik.
- Tegevused: väärtuspakkumise loomine ja ettevõtjate kaasamine

[Arenduskoja kogukondade arenguprogram on üks osa LEADER koostööprojektist "Viru LEADER võrgustiku tugevdamine"](#)

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**